

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет економіки та управління
Кафедра міжнародної економіки

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Жильцов О.Б.
“ ” 2023

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ЕКОЛОГІЯ МІСТА

для студентів

спеціальності	051 Економіка
освітнього рівня	першого (бакалаврського)
освітньої програми	051.00.01 Економіка міста. Урбаністика

Київ- 2023

Розробник:

доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор
кафедри міжнародної економіки Сундук Анатолій Миколайович

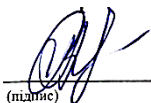
Викладач:

доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор
кафедри міжнародної економіки Сундук Анатолій Миколайович

**Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри
міжнародної економіки**

Протокол від 1 вересня 2023 р. № 11.

Завідувач кафедри

(підпис)

А.В. Шлапак

Робочу програму перевірено

1.09.2023 р.

Заступник директора/декана

О.О. Казак

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) „____” ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) „____” ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) „____” ____ 20__ р., протокол № __
(підпис) (ПІБ)

на 20__/20__ н.р. _____ (_____) „____” ____ 20__ р., протокол № __

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5 кредитів / 150 годин	
Курс	3	
Семестр	5	
Кількість змістових модулів з розподілом:		
Обсяг кредитів	5	
Обсяг годин, в тому числі:	150	
Аудиторні	70	
Модульний контроль	10	
Самостійна робота	70	
Форма семестрового контролю	Залік	

Мета дисципліни: формування системи знань щодо особливостей забезпечення розвитку екологічного середовища міста; формування практичних вмінь вирішення проблем, що виникають в процесі функціонування міста, для посилення екологічної спрямованості міста.

Завдання навчальної дисципліни: сформувати у студентів спроможність впроваджувати принципи екологізації міст; ознайомити із особливостями реалізації екологічної політики міст; закріпити систему економічних знань і засвоєння положень досягнень теорії і практики екології міста; сформувати практичні вміння проводити оцінку і аналіз систем управління містами з врахуванням передового українського і зарубіжного досвіду.

3. Результати навчання за дисципліною.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

знати:

- понятійний апарат дисципліни;
- систему правого забезпечення України, що регулює діяльність і розвиток екології міста;
- економічні основи розвитку сучасних міст;
- методи дослідження основних параметрів розвитку міста з врахуванням екологічного урбанізму;
- методику планування розвитку міст з врахування передового світового досвіду екологічного урбанізму;
- методику обліку основних сторін розвитку міст під час розроблення програмних документів;
- підходи до корегування програмних документів розвитку міст.

вміти:

- здійснювати оцінку поточних параметрів розвитку екології міста;
- формувати засади поліпшення політики екологізації міст;
- застосовувати сформовані знання для проведення аналітичних розрахунків;
- застосовувати сформовані знання для розроблення програмних документів розвитку міст.

Знання та розуміння. Знати та використовувати основні засади і принципи розвитку міст, пояснювати особливості і шляхи планування розвитку міст з врахуванням принципів екологічного урбанізму.

Застосування знань та розумінь.

Визначати особливості розвитку і планування міст.

Проводити аналіз існуючих програмних розробок розвитку міст, досліджувати функціональні сфери, характеризувати ефективність їх діяльності і спроможність враховувати поточні процеси.

Вміти працювати як самостійно, так і в команді.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторні:					Самостійні
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовний модуль 1. Теоретичні основи вивчення дисципліни							
Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	8	2	2		-	-	4
Тема 2. Екологія міста: основні поняття і принципи	12	4	4		-	-	4
Тема 3. Історичні етапи становлення дисципліни	8	2	2		-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	30	8	8		-	-	12
Змістовний модуль 2. Методологічні підходи до планування							
Тема 4. Особливості планування сучасних міст з позицій врахування екологічних вимог	12	4	4		-	-	4
Тема 5. Вплив теорії сталого розвитку щодо урбаністики	6	2	2		-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	20	6	6		-	-	6
Змістовний модуль 3. Можливості розвитку міського і природного просторів							
Тема 6. Підходи до районування простору міста	8	2	2		-	-	4
Тема 7. Місце природного середовища в сучасному місті	8	2	2		-	-	4
Тема 8. Використання природного середовища міста	14	2	2		-	-	10
Модульний контроль	2						
Разом	32	6	6		-	-	18
Змістовний модуль 4. Розуміння природних ресурсів і їх особливостей							
Тема 9. Природне середовище і природний ресурс в сучасному світі	12	2	2		-	-	8
Тема 10. Процеси, що супроводжують інтеграцію природного ресурсу до зони впливу ринку	14	2	2		-	-	10
Тема 11. Можливість запровадження нових формацій природних ресурсів до політики планування міст	12	4	4		-	-	4
Модульний контроль	2						
Разом	40	8	8		-	-	22
Змістовний модуль 5. Програмні документи розвитку міст							
Тема 12. Можливості планування розвитку міста	10	2	2		-	-	6
Тема 13. Бачення і програмні документи розвитку міст	10	4	2		-	-	4
Тема 14. Передумови до формування програмних документів забезпечення розвитку міст	6	2	2		-	-	2
Модульний контроль	2						
Разом	28	8	6				12
Усього	150	36	34		-	-	70

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи вивчення дисципліни

Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності. Місце і роль курсу в сучасних умовах. Важливість питань організації міських формувань з врахуванням екологічних вимог. Необхідність дослідження проблем планування і розвитку міст. Можливість імплементації передового українського і зарубіжного досвіду організації роботи міст з врахуванням екологічних вимог. Переваги впровадження інструментів планування. Проблеми і перспективи планування і організації роботи міст. Об'єкт і предмет вивчення дисципліни. Мета і система цілей організації сталого розвитку міських формувань. Місце дисципліни в системі інших галузей дослідження розвитку міст.

Тема 2. Екологія міста: основні поняття і принципи. Розуміння поняття екології міста. Змістовні характеристики поняття. Особливості екології міста. Поняття, що формують екологію міста. Види розвитку в умовах посилення впливу постіндустріальних процесів. Місто як складне геопросторове формування з врахуванням екологічних вимог.

Принципи екологічного розвитку міста. Розуміння поняття принципу. Основні принципи екологічного розвитку міста. Можливість впровадження цих принципів в структуру сучасного планування міст. Приклади впровадження принципів в систему міського планування. Врахування локальних особливостей під час впровадження принципів.

Тема 3. Історичні етапи становлення дисципліни. Особливості розвитку науки щодо міст. Авторські тлумачення до розвитку міста. Підходи до розуміння особливостей розвитку міст. Ландшафтний урбанізм і його особливості (Йен Томпсон). Біоурбанізм. Школа екологічного урбанізму і її особливості (Мігель Руано). Інші течії в сфері сучасного планування розвитку міст.

Змістовний модуль 2. Методологічні підходи до планування

Тема 4. Особливості планування сучасних міст з позицій врахування екологічних вимог. Історичні аспекти планування розвитку міст. Методи організації планування розвитку міст. Експертний метод, метод за участі громадськості та ін. Імплементація зарубіжного досвіду: проблеми і перспективи. Алгоритм розроблення програмних документів розвитку міст. Інструменти планування розвитку міст. Особливості розроблення і формування програм розвитку міст. Приклади розробок програм розвитку міст України та зарубіжжя. Їх ефективність.

Особливості планування сучасних міст з позицій врахування екологічних вимог. Функціональні риси сучасного міста. Елементи планування міста та їх вплив щодо ландшафту міста. Компаративний аналіз переваг міста: досвід Європи і США. Проблемні моменти розвитку міст. Міські агломерації в умовах глобальної економіки. Міська інфраструктура.

Важливість врахування екологічних вимог для міста. Прикладні особливості планування сучасних міст.

Тема 5. Вплив поняття сталого розвитку щодо урбаністики. Поняття сталого розвитку і його особливості. Елементи сталого розвитку. Авторські школи в галузі сталого розвитку. Роль і місце ООН в питаннях сталого розвитку. Документи і програми зі сталого розвитку. Дослідження сталого розвитку в Україні. Основні школи.

Змістовний модуль 3. Можливості розвитку міського і природного просторів

Тема 6. Підходи до районування простору міста. Сучасні концепції розвитку міського простору, їх особливості. Зарубіжні практики районування і зонування міського простору. Можливості їх використання для програм розвитку міст України. Ключові зони розвитку міського простору.

Тема 7. Місце природного середовища в сучасному місті. Важливість розвитку міст з врахуванням екологічних вимог. Засади розвитку міста в гармонії з природним середовищем. Можливості впровадження політики екологічноорієнтованого розвитку для міст. Інструменти інтеграції природного середовища до міського середовища.

Тема 8. Використання природного середовища міста. Природне середовище – важливий елемент міського простору. Земельні ресурси міста і особливості їх використання. Водні ресурси і їх використання. Лісові ресурси в умовах сучасного розвитку міста.

Змістовний модуль 4. Розуміння природних ресурсів і їх особливостей

Тема 9. Природне середовище і природний ресурс в сучасному світі. Особливості розуміння природного середовища, його елементи. Природний ресурс: тлумачення, структура. Можливості зміни (корекції) розуміння природного ресурсу в сучасних умовах (постіндустріальної економіки, цифровізації). Потенціал взаємодії природного ресурсу і ринку. Поточні можливості інтеграції. Особливості зближення. Етапи інтеграції природного ресурсу до зони впливу ринку: 1. індустріальні формації (переважають сировинні позиції природного ресурсу) → 2. становлення постіндустріальної економіки (змінюється розуміння природного ресурсу і його функцій (актуалізуються ринкові позиції) ↔ 3. природний ресурс поступово інтегрується (інкорпорується) до зони впливу ринку → 4. бізнес-активність для сфери природних ресурсів → 5. формується ринок природно-ресурсних активів → 6. природний ресурс як актив ринкової економіки → 7. поширення платформених ринків.

Тема 10. Процеси, що супроводжують інтеграцію природного ресурсу до зони впливу ринку. Капіталізація природних ресурсів, її особливості. Компарация рівня капіталізації природних ресурсів. Процеси, що можуть впливати щодо капіталізації. Вартість природних ресурсів. Підходи

1.	Відвідування лекцій	1	4	4	3	3	3	3	4	4	4	4
2	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	4	4	3	3	3	3	4	4	3	3
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	3	15	2	10	3	15	3	15	3	15
4	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	40	3	30	3	30	4	40	3	30
5	Виконання модульної (контрольної) роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			88		71		76		88		77	
Максимальна кількість балів		400, коефіцієнт переведення у 100-бальну шкалу 4										

Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Бали
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. Теоретичні основи вивчення дисципліни			
1	Тема 1. Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності	4	5
2	Тема 2. Екологія міста: основні поняття і принципи	4	5
3	Тема 3. Історичні етапи становлення дисципліни	4	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. Методологічні підходи до планування			
4	Тема 4. Особливості планування сучасних міст з позицій врахування екологічних вимог	4	5
5	Тема 5. Вплив теорії сталого розвитку щодо урбаністики	2	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. Можливості розвитку міського і природного просторів			
6	Тема 6. Підходи до районування простору міста	4	5
7	Тема 7. Місце природного середовища в сучасному місті	4	5
8	Тема 8. Використання природного середовища міста	10	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. Розуміння природних ресурсів і його особливості			
9	Тема 9. Природне середовище і природний ресурс в сучасному світі	8	5
10	Тема 10. Процеси, що супроводжують інтеграцію природного ресурсу до зони впливу ринку	10	5
11	Тема 11. Можливість запровадження нових формацій природних ресурсів до політики планування міст	4	5
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 5. Програмні документи розвитку міст			
12	Тема 12. Можливості планування розвитку міста	6	5
13	Тема 13. Бачення і програмні документи розвитку міст	4	5
14	Тема 14. Передумови до формування програмних документів забезпечення розвитку міст	2	5
Разом		70	70

Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Поточний контроль за результатами виконання контрольних (модульних) робіт передбачає оцінювання теоретичних знань та практичних умінь і навичок, що студент набув після завершення вивчення навчального

матеріалу змістовного модулю з дисципліни. Виконання модульних робіт здійснюється в аудиторії.

Модульний контроль проводиться у формі контрольної роботи за кожним модулем. Контрольні (модульні) роботи включають тестування, відповіді на теоретичні питання, розв'язання практичних завдань та ситуацій.

Сума балів, накопичених студентом за виконання модульних контрольних робіт свідчить про ступінь оволодіння ним програмою навчальної дисципліни протягом конкретного етапу її вивчення.

Критерії оцінювання модульного контролю з дисципліни наступні:

20-25 балів – у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час відповідей, глибоко всебічно розкриває зміст теоретичних питань, тестових та практичних завдань.

15-20 балів – достатньо повно володіє навчальним матеріалом, але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.

10-15 балів – в цілому володіє навчальним матеріалом та викладає його основний зміст, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому окремі суттєві неточності і помилки.

1-10 балів – не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, фрагментарно (без аргументації та обґрунтування) його викладає, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.

0-10 балів – не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Форми проведення та критерії оцінювання модульного контролю

Модулі	Тема дисципліни	Форма контролю	Максимальна сума балів
I	Теми 1,2,3 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
II	Теми 4, 5 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
III	Теми 6,7,8 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
IV	Теми 9,10, 11 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів
V	Теми 12,13, 14 згідно з тематичним планом дисципліни	контрольна робота	25 балів

Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Семестровий контроль – це підсумкове оцінювання результатів навчання студента за семестр, що здійснюється в університеті у формі екзамену. Підсумковий семестровий контроль проводиться за результатами поточного контролю протягом семестру, що оцінюється за шкалою ECTS у максимальні 40 балів, що переводиться у національну шкалу та для отримання рейтингової оцінки знань студента.

Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно А	100-90
Дуже добре В	82-89
Добре С	75-81
Задовільно D	69-74
Достатньо Е	60-68
Незадовільно FХ	35-59
Незадовільно F	0-34

Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 150 год., лекції – 36 год., семінарські заняття – 34 год., модульний контроль – 10 год., самостійна робота – 70 год., підсумковий контроль – залік.

Модулі	Змістовний модуль 1			Змістовний модуль 2		Змістовний модуль 3			Змістовний модуль 4			Змістовний модуль 5				
Назва модуля	Теоретичні основи вивчення дисципліни			Методологічн і підходи до планування		Можливості розвитку міського і природного просторів			Розуміння природних ресурсів і їх особливостей			Програмні документи розвитку міст				
лекції	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		
Теми лекцій	Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності Екологія міста: основні поняття і принципи Історичні етапи становлення дисципліни			Теорія планування розвитку простору міста. Особливості планування сучасних міст з позиції врахування екологічних вимог		Вплив теорії сталого розвитку щодо урбаністики			Підходи до районування простору міста Місце природного середовища в сучасному місті Використання природного середовища міста			Природне середовище і природний ресурс в сучасному світі Процеси, що супроводжують інтеграцію природного ресурсу до зони Можливість закривлення нових формацій природних ресурсів до політики планування міст			Можливості планування розвитку міста Бачення і програмні документи розвитку міст	
Теми практичних занять	Актуальність вивчення дисципліни в сучасних умовах ведення діяльності Екологія міста: основні поняття і принципи Історичні етапи становлення дисципліни			Теорія планування розвитку простору міста. Особливості планування сучасних міст з позиції врахування екологічних вимог		Вплив теорії сталого розвитку щодо урбаністики			Підходи до районування простору міста Місце природного середовища в сучасному місті Використання природного середовища міста			Природне середовище і природний ресурс в сучасному світі Процеси, що супроводжують інтеграцію природного ресурсу до зони Можливість закривлення нових формацій природних ресурсів до політики планування міст			Можливості планування розвитку міста Бачення і програмні документи розвитку міст	
Самостійна робота	15 балів			10 балів		15 балів			15 балів			15 балів				
Модульний контроль	МК – 25 балів			МК – 25 балів		МК – 25 балів			МК – 25 балів			МК – 25 балів				
Разом	400, коефіцієнт переведення у 100-бальну шкалу: 400/100=4															

Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, що побудовані на новітніх інформаційно-

комунікаційних технологіях (мультимедійне інформаційне забезпечення, мультимедійний проектор, SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійної роботи студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, дидактичні підходи, що розроблені на кафедрі, а саме:

презентації;

навчальні посібники;

робоча програма навчальної дисципліни;

збірка тестових і контрольних завдань для модульного оцінювання навчальних досягнень студентів;

засоби підсумкового контролю (програми тестування, друковані завдання для підсумкового контролю).

Рекомендована література

Основна (базова)

1. Аблеєва І.Ю. Екологія міських систем: конспект лекцій / Аблеєва І.Ю. Суми, 2020. 178 с.
2. Чайка В. М. Екологія міських екосистем (урбоекологія) : посібник / Чайка В. М., Рубежняк І. Г., Міняйло А. А. - Київ : Компринт, 2015. - 337 с.
3. Урбоекологія : підручник / А. П. Войницький [та ін.] ; за заг. ред. проф. В. В. Мойсієнко ; Житомир. нац. агрокол. ун-т. - Житомир : ЖНАЕУ, 2015. - 267 с.
4. Екологія міських систем : конспект лекцій / укладач І. Ю. Аблеєва. – Суми : Сумський державний університет, 2020. – 178 с.

Додаткова

1. Барнз В. Нові регіональні економіки / В. Барнз, Л. Ледебур. – Л.: Літопис, 2003. – 196 с.
2. Бочан І.О. Глобальна економіка : підручник / І.О. Бочан, І.Р. Михасюк. – К. : Знання, 2007. – 403 с.
3. Буряковський В.В. Національна економіка : навч. посіб. / Буряковський В.В. – Д.: Наука і освіта, 2007. – 310 с.
4. Гео економічні сценарії розвитку України : [монографія] / [М.З. Згуровський, Ю.М. Пахомов, А.С. Філіпенко та ін.]. – К.: Академія, 2010. – 323 с.
5. Гриньова В.М. Державне регулювання економіки : підручник / В.М. Гриньова, М.М. Новікова. – Х.: ІНЖЕК, 2007. – 736 с.

6. Коваль Я.В. Регіональна економіка : навч. посіб. / Я.В. Коваль, І.Я. Антоненко. – К.: Рада по вивченню продуктивних сил України НАН України, 2005. – 189 с.
7. Степаненко А.В. Глобалізація, конкурентоспроможність й економічна безпека : проблеми взаємодії та взаємозв'язку / А.В. Степаненко // Продуктивні сили України. – К.: РВПС України НАН України, 2007. – № 1. – С. 71–83.
8. Сундук А.М. Методичні підходи до вивчення впливу світових процесів на функціонування продуктивних сил регіонів України / А.М. Сундук // Продуктивні сили України : наук.-теорет. екон. журн. – 2010. – С. 28–36.
9. Сундук А.М. Основні напрямки підвищення ефективності розвитку регіональних соціально-економічних систем / А.М. Сундук // Продуктивні сили і регіональна економіка : зб. наук. праць : у 2 ч. – К.: РВПС України НАН України, 2008. Ч. 1. – 2008. – С. 23–28.

Інформаційні джерела

1. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
2. Офіційний веб-портал Кабінету Міністрів України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. Національний банк України. URL: <https://bank.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>
6. Національна парламентська бібліотека України. URL: <https://nlu.org.ua/>
7. Електронна бібліотека освітнього порталу. URL: <http://www.osvita.org.ua/student/studying/library/web.html>
8. Ресурс з децентралізації. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
9. Ресурс організації “Партнерство для розвитку міст “Проміс”. URL: <http://pleddg.org.ua/ua/>
10. Ресурс Асоціації міст України. URL: <https://www.auc.org.ua/>